فرم طرح دوره (Course Plan)

نام درس: اصول خدمات سلامت تعداد واحد: ۱/۵ واحد (نظری)	رشته تحصیلی: پزشکی	مقطع تحصیلی دانشجویان: دکترای حرفه‌ای	محل برگزاری: کلاس ۲	مدرس: دکتر محمدحسین دلشاد	نیمسال تحصیلی: نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵
نام دانشکده: پزشکی	گروه آموزشی: بهداشت عمومی	روز و ساعت برگزاری: دوشنبه ساعت ۱۴ تا ۱۶	تلفن و روزهای تماس: ۰۹۱۲۷۱۹۱۸۴۱- ۰۵۱۵۲۴۲۱۲۴۸ داخلی ۲۴۸ یک‌شنبه‌ها	آدرس دفتر: دانشکده بهداشت طبقه دوم	آدرس ایمیل:Delshadmh1@thums.ac.ir

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با مفاهیم مختلف این درس؛ به‌طوری‌که نیاز است با کلیات و تاریخچه سلامت در ایران و جهان و با انواع نظام‌های عرضه سلامت در جهان آشنا شود. مفاهیم سلامت و بیماری را درک کند و خطرات تهدیدکننده سلامت و گذار سلامت در جهان و ایران را بشناسد. با مفهوم سلامت برای همه و سطوح پیشگیری آشنا شده و بتواند مراقبت‌های بهداشتی اولیه را به کار گیرد و بر اساس سطوح پیشگیری مراجعین را مدیریت و ارزیابی خطر کند. با نقش سازمان‌های ملی و فراملی در توسعه سلامت آشنا شود. با مفاهیم اولیه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت آشنا شده و بتواند ارتباط بهداشتی برقرار کند و مراجعین را درزمینهٔ خدمات سلامت آموزش بدهد. با اهداف توسعه پایدار آشنا شود و نقش عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت را شناخته تا بتواند در مدیریت بیمار آن‌ها را به کار ببندد. بااهمیت بهداشت محیط و بهداشت حرفه‌ای آشنا شده و نقش آن‌ها را در ارتقای سلامت جمعیت بشناسد. با بهداشت مواد غذایی و نقش تغذیه در سلامت آشنایی پیداکرده و بتواند در حوزه‌های مرتبط اصول آن را به کار ببندد. اهمیت سلامت دهان و دندان را درک کند. با ارزیابی فناوری سلامت آشنا شود. برنامه ایمن‌سازی را بشناسد و بتواند اجرای آن را هدایت نماید..

اهداف اختصاصی درس:

۱- کلیات و تاریخچه سلامت عمومی در ایران و جهان و سیر تکامل آن شامل HFA, Millennium Development Goals (MDGs), primary healthcare(PHC) , SDGs را بداند.
۲- مراقبت‌های سلامت را شرح دهد.
۳- اصول PHC را تشریح دهد.
۴- ابعاد رویکرد UHC را نام ببرد.
۵- تعریف سلامت را از دیدگاه سازمان جهانی بهداشت تعریف و ابعاد آن را شرح دهد.
۶- سطوح پیشگیری را با ذکر مثال‌های مناسب بیان کند.
۷- اجزای نظام مراقبت‌های اولیه سلامت در کشور را نام ببرد.
۸- تغییرات در نظام مراقبت‌های اولیه سلامت را بیان کند.
۹- سیستم ارائه خدمات اولیه در کشور را شرح دهد.
۱۰- نظام سلامت و سطوح نظام ارجاع را بشناسد.
۱۱- سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص‌ها شرح دهد.
۱۲- نقش و وظیفه سازمان‌های محلی، ملی و فراملی مرتبط با سلامت را نام ببرد.
۱۳- نقش عوامل محیطی مرتبط با سلامت (هوا، آب، مواد زائد جامد و پسماندها، مواد غذایی) را بیان کند.
۱۴- نقش عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت را بیان کند.
۱۵- عدالت در سلامت را درک نماید.
۱۶- برنامه‌های سلامت و ایمنی محیط کار را در کشور را بیان کند.
۱۷- اصول و کلیات ایمن‌سازی را بداند.
۱۸- اصول مدیریت خدمات سلامت را بداند.
۱۹- روش‌ها و الگوهای آموزش و ارتقای سلامت را نام‌برده و شرح دهد.
۲۰- مراحل مختلف برنامه‌ریزی بهداشتی را بداند
۲۱- حقوق دریافت‌کنندگان خدمات سلامت را بیان کند.
۲۲- با تفاوت‌ها و مشابهت‌های بازار سلامت و سایر بازارها
۲۳- مقایسه نظام‌های سلامت در دنیا بر اساس کارایی
۲۴- چارچوب‌های نظام سلامت و دلایل نیاز به اصلاحات نظام سلامت را بداند.

اهداف رفتاری درس:

آشنا شدن دانشجویان با اصول و مبانی خدمات سلامت و کاربرد آن‌ها در حوزه بهداشت و درمان و به‌کارگیری این مفاهیم و فن‌ها در حوزه‌های مختلف بهداشت و درمان به‌منظور استفاده بهینه از منابع محدود نظام سلامت جهت دستیابی به بیشترین کارایی ممکن.

*منابع اصلی درس:

۱- تحلیل هزینه – اثربخشی در سلامت؛ رویکردی کاربردی، علی محمدزاده خلیل، خان محمدیان سعیده، بهادری محمد کریم. زیر نظر: مرکز تحقیقات سیاستگذاری اقتصاد سلامت دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران و مرکز تحقیقات مدیریت سلامت دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، ناشر: حیدری، چاپ سوم، ۱۴۰۱

۲- اصلاحات نظام سلامت: راهنمای عدالت و کارایی، تالیف مارک جی رابرت و همکاران، ترجمه و ویرایش توسط امیر عباس فتاح زاده و همکاران، موسسه فرهنگی ابن سینای بزرگ، ۱۴۰۲

۳- کتاب اصول و کلیات خدمات سلامت، تألیف: هیأت مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور. چاپ اول، سال ۱۳۹۹، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد

۴- کتاب جامع بهداشت عمومی، تألیف: هیأت مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور. ویرایش چهارم سال ۱۳۹۸، انتشارات ارجمند

۵- کتاب درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، تألیف دکتر حسین شجاعی تهرانی، دکتر حسین ملک افضلی. ویرایش هفدم، سال ۱۳۸۹، انتشارات سماط

۶- کتاب اصول و کلیات خدمات سلامت، تألیف دکتر محمد خواجه‌دلویی، علوم پزشکی مشهد، ۱۳۹۹.

۷- کتاب اپیدمیولوژی گوردیس ویرایش ششم (سال ۲۰۱۹)، فصل ۱-۵، ۷تا ۱۰ و ۱۲ و ۱۴، صفحات ۱۲۲و ۱۰۳

منابع فرعی درس:

8- Folland, S, Goodman, AC, and M. Stano. (2020) The Economics of Health and Health Care, 5th ed.Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.Drummond, MF et al. Economic Evaluations of Health Care Programmes. Oxford: Oxford University Press.

۹- کتاب مولفه های اجتماعی سلامت، تألیف دکتر مایکل مارموت (ترجمه دکتر علی منتظری)، سال ۱۳۹۳، اتشارات جهاد دانشگاهی

۱۰- کتاب مراقبت اولیه سلامت؛ اکنون بیش از هر زمان دیگر، تألیف سازمان جهانی بهداشت (ترجمه دکتر کامل شادپور)، سال ۱۳۸۸، انتشارات پیک ریحان

۱۱- کتاب شبکه بهداشت و درمان. تألیف: دکتر سیروس پیله رودی، ویرایش سوم، سال ۱۳۸۵، انتشارات رضویه

۱۲- دستور العمل ها و بخشنامه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و گزارش های سازمان جهانی بهداشت

۱۳- درباره مدیریت خدمات بهداشتی "راهنمای مدیریت مراقبت‌های اولیه بهداشتی – مؤلفان: موریس پیو، رزماری مک ماهون، الیزابت باتن- مترجمان: علی کشتکاران، علیرضا آیت‌اللهی ناشر: دانشگاه علوم پزشکی شیراز چاپ: ۳-۱۳۸۵

روش تدریس: سخنرانی/پرسش و پاسخ/ایفای نقش/ بحث گروهی/ یادگیری مبتنی بر مسئله/ یادگیری مبتنی بر پروژه/ شبیه‌سازی/ یادگیری معکوس/ یادگیری مبتنی بر جامعه

مسئولیت های فراگیران: حضور فعال در کلاس، شرکت فعال در بحث و پاسخگویی به سئوالات

***نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:**

الف) در طول دوره (کوئیز، تکالیف، امتحان میان ترم...): ۲۰٪ ارزشیابی به حضور مستمر در تالار گفتگو، کلاس حضوری و رعایت نظم و داشتن توجه کافی به مطالب حین تدریس ۲۰٪ کل نمره با استفاده از کوئیز و تکالیف

بارم:۲

ب) پایان دوره: ۸۰٪ باقی‌مانده در امتحان پایان ترم محاسبه می‌گردد. **بارم:۱۸**

ارزشیابی به صورت کتبی که ۲۰٪ کل نمره با استفاده از کوئیز و ۸۰٪ باقی‌مانده در امتحان پایان ترم محاسبه می‌گردد.

نحوه محاسبه نمره کل:

آزمون پایان ترم ۸۰٪ کل نمره
کوئیز و تکالیف درسی ۲۰٪ کل نمره

***سیاست مسئول دوره در مورد برخورد با غیبت و تاخیر دانشجو در کلاس درس: غیبت غیر مجاز طبق آئین نامه آموزشی و تمرکز بر ارزشیابی دوره**

دانشجو موظف است قبل از حضور استاد در کلاس حضور داشته باشد.

۲۶ ساعت/ کد درس ۱۳۳/ کلاس شماره۲

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس اصول خدمات سلامت نیمسال اول/دوم نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵					
ردیف	تاریخ	ساعت	عنوان	مدرس	آمادگی لازم دانشجویان قبل از شروع کلاس
۱	۱۴۰۳/۱۱/۲۹	۱۶ -۱۴	کلیات، تاریخچه و سیر تکاملی سلامت عمومی در ایران و جهان	دکتر محمد حسین دلشاد	آمادگی قبلی، حضور فعال در کلاس، شرکت فعال در بحث و پاسخگویی به سئوالات به همراه بازخورد
۲	۱۴۰۳/۱۲/۰۶	۱۶ -۱۴	مفاهیم سلامت و بیماری و سطوح پیشگیری **یادگیری معکوس(Flipped Classroom) :** • **روش اجرا:** دانشجویان قبل از کلاس محتوای تئوری را از طریق ویدیو، پادکست یا متن مطالعه می‌کنند و زمان کلاس به تمرین مهارت‌های عملی، پرسش و پاسخ و بحث و تبادل نظر اختصاص می‌یابد. • **فعالیت‌ها:** تماشای ویدیوهای آموزشی، مطالعه مقالات، شرکت در بحث‌های آنلاین، تمرین مهارت‌های عملی در کلاس. • **مزایا:** افزایش آمادگی دانشجویان، تمرکز بر یادگیری فعال، تعامل بیشتر در کلاس، کاهش زمان سخنرانی. • **مثال عملی:** دانشجویان قبل از کلاس ویدیوی آموزشی در مورد "اصول مراقبتهای بهداشتی اولیه "(PHC) را تماشا می‌کنند. در کلاس، با تمرکز بر کاربرد این اصول در شرایط واقعی، به بحث و تبادل نظر می‌پردازند.	"	"
۳	دو شنبه هر هفته	۱۶ -۱۴	نظام مراقبت های اولیه سلامت.	"	"

۴	"	۱۶ –۱۴	سیمای سلامت در جهان و ایران بر اساس شاخص ها	"	"
۵	"	۱۶ –۱۴	سازمان های محلی، ملی و فراملی مرتبط با سلامت **یادگیری مبتنی بر مسئله(Problem-Based Learning - PBL) :** • **روش اجرا:** دانشجویان با چالش‌ها و مسائل واقعی موجود در سیستم سلامت مواجه شده و تلاش می‌کنند تا راه حل‌هایی را برای آنها پیدا کنند. • **فعالیت‌ها:** تحلیل موارد واقعی (Case Studies) از سیستم‌های سلامت، طراحی برنامه‌های مداخله‌ای، تصمیم‌گیری در شرایط محدودیت منابع و بررسی اثربخشی راه حل‌ها. • **مزایا:** تقویت تفکر انتقادی، مهارت‌های حل مسئله، کار تیمی، تصمیم‌گیری در شرایط بحرانی. • **مثال عملی:** دانشجویان با مسئله "دسترسی نابرابر به خدمات سلامت در مناطق روستایی" مواجه می‌شوند و باید راهکارهایی برای بهبود دسترسی و عدالت در ارائه خدمات سلامت ارائه دهند.	"	"
۶	"	۱۶ –۱۴	روش های پرداخت به ارائه دهندگان خدمات سلامت	"	"
۷	"	۱۶ –۱۴	عدالت و دسترسی در خدمات را بداند و ارتباط بین سیستم های مراقبت سلامت، سلامت و عملکرد اقتصادی	"	"
۸	"	۱۶ –۱۴	ابعاد و تعیین کننده های اجتماعی سلامت و بیماری را بشناسد. **یادگیری مبتنی بر جامعه (Community-Based Learning):** • **روش اجرا:** دانشجویان در برنامه‌های آموزشی و بهداشتی جامعه شرکت می‌کنند و با مسائل واقعی از نزدیک آشنا می‌شوند.	"	"

			• **فعالیت‌ها:** شرکت در بازدیدهای بهداشتی، آموزش سلامت به عموم مردم، کمک به اجرای برنامه‌های بهداشتی. • **مزایا:** یادگیری در شرایط واقعی، ایجاد حس مسئولیت اجتماعی، تقویت مهارت‌های ارتباطی.		
۹	"	۱۶ –۱۴	تحلیل اصلاحات و دگرگونی های ساختاری در نظام سلامت	"	"
۱۰	"	۱۶ –۱۴	سلامت و ایمنی محیط کار **یادگیری مبتنی بر پروژه(Project-Based Learning - PJBL) :** • **روش اجرا:** دانشجویان با انجام یک پروژه واقعی در زمینه خدمات سلامت، مهارت‌های عملی و مدیریتی را کسب می‌کنند. • **فعالیت‌ها:** تحلیل وضعیت سلامت یک جامعه، طراحی یک برنامه ارتقاء سلامت، ارزیابی اثربخشی برنامه. • **مزایا:** یادگیری عمیق، توسعه مهارت‌های عملی، افزایش خلاقیت و نوآوری. • **مثال عملی:** دانشجویان یک پروژه برای "ارتقاء فعالیت بدنی در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی" طراحی می‌کنند و با همکاری یک مدرسه، برنامه خود را اجرا و ارزیابی می‌کنند.	"	"
۱۱	"	۱۶ –۱۴	اصول و کلیات ایمن سازی	"	"
۱۲	"	۱۶ –۱۴	اصول مدیریت خدمات سلامت	"	"
۱۳	"	۱۶ –۱۴	حقوق دریافت کنندگان خدمات سلامت **شبیه‌سازی** (Simulation): • **روش اجرا:** استفاده از شبیه‌سازی برای تمرین مهارت‌های ارائه خدمات سلامت در شرایط مختلف.	"	"

			• **فعالیت‌ها:** ایفای نقش (Role-Playing) به عنوان پزشک، بیمار، پرستار، مدیر بیمارستان، و غیره، شرکت در سناریوهای شبیه‌سازی شده (مانند مدیریت یک بحران بهداشتی). • **مزایا:** ایجاد تجربه عملی، کاهش ترس و اضطراب در شرایط واقعی، یادگیری از اشتباهات، بهبود مهارت‌های تصمیم‌گیری و کار تیمی. • **مثال عملی:** دانشجویان در یک شبیه‌سازی مربوط به "مدیریت شیوع یک بیماری واگیردار" شرکت می‌کنند و باید با استفاده از دانش خود، تصمیمات لازم را برای کنترل بیماری اتخاذ کنند.			
۱۴	"	۱۶ –۱۴	روش‌ها و الگوهای آموزش و ارتقای سلامت	"	"
۱۵	"	۱۶ –۱۴	مراحل مختلف برنامه‌ریزی بهداشتی	"	"
۱۶	"	۱۶ –۱۴	تفاوت‌ها و مشابهت‌های بازار سلامت و سایر بازارها	"	"
۱۷	"	۱۶ –۱۴	تعریف سیستم، سیستم (نظام) سلامت و زیر ساخت سیستم بهداشت و درمان	"	"
۱۸	"	۱۶ –۱۴	ارائه خدمات سلامت و مدل های آن	"	"
۱۹	"	۱۶ –۱۴	مقایسه نظام‌های سلامت در دنیا و چارچوب‌های نظام سلامت	"	"
۲۰	"	۱۶ –۱۴	دلایل نیاز به اصلاحات نظام سلامت	"	"

***تاریخ امتحان میان ترم: در انتهای جلسه دهم *تاریخ امتحان پایان ترم: بر اساس جدول امتحانی دانشکده**

***سایر تذکرهای مهم برای دانشجویان: کلیه امور محوله به دانشجو نیاز است بر اساس زمان مورد انتظار تحویل داده شوند در غیر اینصورت ترتیب اثر داده نخواهند شد.**